

Свет ва ўсіх колерах
Своечасовую афтальмалагічную дапамогу атрымліваюць сотні дзяцей з сельскай мясцовасці Магілёўшчыны **Стар. 2**

З Купалам у сэрцы
Памяць пра беларускага Песняра захоўваюць у Грузіі **Стар. 3**

У госці да суседзяў
Беларускія матывы гучалі на “Дзясянянскім карагодзе” ў Бранску ды Жукаўцы **Стар. 4**

ТРАДЫЦЫ

Свята пры Дняпры

Правядзенне старадаўняга беларускага Купалля ў аграгарадку Александрыя, што ў Шклоўскім раёне Магілёўшчыны, стала добрай традыцыяй

Ганна Мірановіч

Сёмы ўжо раз на маляўнічым берэзе Дняпра ў аграгарадку Александрыя, што на Шклоўшчыне, на мяжы Магілёўскай і Віцебскай абласцей, пройдзе свята “Купалле” (“Александрыя збірае сяброў”). Сёлета яно адбудзецца 9-10 ліпеня. Асаблівасцямі ж яго стануць народныя гульні ды забавы, што ўласцівыя канкрэтным раёнам Магілёўшчыны.

Як паведамілі нам у галоўным упраўленні ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Магілёўскага аблвыканкама, больш за 50 міні-атракцыёнаў разгорнуцца на спецыяльнай пляцоўцы “Гульбішча” ў Александрыі. Менавіта там кожны раён Магілёўскай вобласці прадставіць адразу па некалькі традыцыйных гуляняў і забаў. Напрыклад, асяродак беларускага шапавальства, Дрыбінскі раён, прапануе гасцям “паваліць” валёнкі ці шапкі, самім вырабіць сувеніры з воўны. Асіповіцкі — паўдзельнічаць у александрыйскім боўлінгу. Магілёўскі раён прадставіць традыцыйныя купальскія забавы: “Купальскае кола” і “Купальскі вянок”, а Круглянскі будзе заахвочваць гасцей пашукаць “кветку шчасця”. Пройдуць у Александрыі

На Купалле можна загадваць нават неверагодныя жаданні

як традыцыйныя купальскія гуляні, так і тэатралізаваныя выступленні ды разнастайныя конкурсы і розыгрышы прызоў. Асноўнай культурнай падзеяй свята стане гала-канцэрт “Купальская казка” з удзелам зорак беларускай і замежнай эстрады.

Запланаваны і коннаспартыўныя выступленні, дэманстрацыйныя палёты самалётаў ДТСААФ, дзейнасць дзіцячых атракцыёнаў, запальванне Купальскіх вогнішчаў, святочны феерверк і лазернае шоу.

Гуляні пройдуць у маляўнічым

месцы на берэзе Дняпра, каля моста, які злучае не толькі два населеныя пункты — Александрыю і Копысь, але і дзве вобласці — Магілёўскую і Віцебскую. Чакаецца, што сёлета прыгожае беларускае свята наведаюць каля 100 тысяч гасцей.

ВЕСТКІ

Годна адзначылі

Да Дня Незалежнасці Беларусі памяты мітынг прайшоў у Маскве

Да магілы Невядомага Салдата ля Крамлёўскай сцяны ўскладзены вянок ад Пасольства Беларусі. Урачыстая цырымонія прысвячалася 72-й гадавіне вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і Дню Незалежнасці нашай краіны. У цырымоніі прынялі ўдзел Пасол Беларусі ў Расіі Ігар Петрышэнка, намеснік дзяржсакратара Саюзнай дзяржавы Іван Бамбіза, член Калегіі (міністр) па прамысловасці і аграпрамысловым комплексе Еўразійскай эканамічнай камісіі Сяргей Сідорскі, прадстаўнікі беларускай дыяспары і дыпламаты.

Кветкі таксама ўскладзены і да памятных знакаў “Горад-герой Мінск” і “Брэсцкая крэпасць-герой”, што ўстаноўлены на Алеі гарадоў-герояў у Аляксандраўскім садзе. Ваенны аркестр выканаў Дзяржаўны гімн Беларусі. Урачыстая цырымонія завяршылася праходжаннем роты ганаровай варты Праабражэнскага палка.

“3 ліпеня — важная дата не толькі для беларусаў, але і для расіян, — казаў у гутарцы з журналістамі Ігар Петрышэнка. — Мы плячом да пляча адстаялі нашу незалежнасць, а затым разам аднаўлялі разбураную вайной гаспадарку”. Дыпламат адзначыў, што сёння Беларусь і Расія разам супрацьстаяць спробам перапісаць гісторыю Другой сусветнай вайны. “Памяць пра тую вайну павінна жыць і ў будучых пакаленнях”, — адзначыў ён.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Laukiamas! — Запрашаем!

Кацярына Мядзведская

Вільнюская беларуская гімназія імя Францыска Скарыны не толькі крочыць у нагу з часам, але і зберагае традыцыі

“Беларуская гімназія — адна з найсталеjších навучальных устаноў у літоўскай сталіцы, — казала пад час выступлення на беларуска-літоўскай Міжнароднай канферэнцыі ў Сейме Літоўскай Рэспублікі дырэктар Вільнюскай беларускай гімназіі імя Францыска Скарыны Дзіяна Стахновіч. — Яе гісторыя пачалася ў мінулым стагоддзі: 4 студзеня 1919 года лічыцца афіцыйным днём нараджэння. Праз 25 год, у 1944-м, яна была закрыта, а праз паўстагоддзя, у 1994-м, адраджалася”. І сёння гэта адзіная дзяржаўная школа ў Літве з беларускай мовай навучання. “На самой справе мы амаль нічым не

адрозніваемся ад іншых дзяржаўных літоўскіх школ, — удакладняе дырэктарка, — толькі што родная мова для нас — беларуская. Навучанне ж вядзецца па літоўскіх праграмах”. У пачатковых класах усе прадметы дзеці вывучаюць па-беларуску, а з 5-га большасць з іх выкладаюцца на дзвюх мовах: беларускай і літоўскай. Як асноўную замежную вывучаюць англійскую, дадаткова — рускую, нямецкую і французскую: на выбар.

Пасля канферэнцыі ў нашай гутарцы Дзіяна Стахновіч заўважыла: “Канец навучальнага года — заўсёды клопатны час у гімназіі: вучні выпускных класаў здаюць іспыты. Многія з іх ужо вызначыліся з важнымі пытаннямі: кім стаць і дзе вучыцца далей? У большасці выпускнікі выбіраюць літоўскія вуну, хтосьці — навучальныя ўстановы іншых еўрапейскіх краін. А некаторыя едуць вучыцца ў Беларусь”. Паміж краінамі-

суседкамі дзейнічае міжурадавая дамова, паводле якой штогод 20-і абітурыентам з беларускімі родавымі каранямі дазваляецца па-за конкурсам паступаць у вуну Беларусі. Сёлета 5 выпускнікоў вільнюскай гімназіі збіраюцца працягваць навучанне на этнічнай радзіме. Адна дзяўчына хоча вучыцца ў Беларускім дзяржаўным эканамічным універсітэце, другая — у Мінскім лінгвістычным, двое — у медыцынскім, яшчэ адна выпускніца марыць аб турыстычным факультэце Гродзенскага дзяржуніверсітэта.

Усяго ў гімназіі ў нядаўнім навучальным годзе ў 1-12 класах было 173 вучні. 18 малых наведвалі падрыхтоўчую групу: ім настаўнікі ўпершыню расказвалі пра літары ды лічэнне па-беларуску. Зразумела: большасць дзяцей у класах з беларускіх сем’яў, многія — са змешаных, а ёсць і такія, хто не мае аніякага дачынення да Беларусі.

Вучыцца ў Беларускай гімназіі ў Вільнюсе цікава

Так, у 9-м ды ў 2-м класах вучыліся сястрычкі-ўзбечкі. Школу для дочак бацькі выбіралі не па прынцыпе “блізка ад дома”, а па станючых водгуках знаёмых. Дый рэйтынг гімназіі — 44-е месца сярод болей чым 400 літоўскіх школ — гаворыць пра многае. Таму і едуць вучні ў беларускую гімназію не толькі з розных куткоў Вільнюса, але і з прыгарадаў. Бывае, казала дырэктарка, пры-

ходзяць дзеці і ў 5-ы, і 8-ы класы з іншых школ. І педагогі дапамагаюць ім хутчэй адаптавацца, займаюцца з імі дадаткова беларускай мовай. Часам прымаюць дзяцей з Беларусі, калі сем’і прыязджаюць у Вільнюс на сталае жыхарства. Літуаністы гімназіі ведаюць, як “даганяць” праграму, і вучні, нават вывучаючы літоўскую мову гады 2-3, нароўні з усімі здаюць іспыты. → **Стар. 3**

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Свет ва ўсіх колерах

Дзякуючы дабрачыннаму праекту “Я бачу!” своечасовую афтальмалагічную дапамогу атрымліваюць сотні дзяцей з сельскай мясцовасці Магілёўшчыны

Афтальмолагі наведалі самых аддаленых вёскі Магілёўшчыны

Іна Ганчаровіч

Беларускі дзіцячы фонд і кампанія Velcom пры падтрымцы Магілёўскага аблвыканкама рэалізуюць дабрачынны праект “Я бачу!” — гэта дыягностыка і аказанне афтальмалагічнай дапамогі дзецям з сельскіх мясцовасцяў. Пра вынікі першага этапу праекта, які стартаваў сёлета 1 сакавіка, гаварылі на прэсканферэнцыі ў Мінску. Дапамога ў своечасовай дыягностыцы, выяўленне ранніх парушэнняў зроку ў вясковых дзяцей школь-

нага ўзросту — гэта і ёсць мэта праекта. “У дзяцей з сельскай мясцовасці значна менш магчымасцяў рэгулярна правяраць свой зрок у спецыялістаў у адрозненне ад юных гараджан, — казаў начальнік аддзела карпаратыўных камунікацый кампаніі Velcom Вячаслаў Смірноў. — Таму спланавалі мы працу так, каб у першую чаргу наведаць тыя раёны Магілёўшчыны, дзе сёння няма ўрачоў-афтальмолагаў: Бялыніцкі, Дрыбінскі, Кіраўскі, Клімавіцкі, Клічаўскі, Касцю-

ковіцкі, Краснапольскі, Круглянскі. Там і пабывалі. Бачылі, як часта прыезд спецыялістаў становіцца падзеяй — і для дзяцей, і для іх бацькоў”.

Арганізатары акцыі спецыяльна пад яе закупілі сучаснае перасоўнае дыягнастычнае абсталяванне, аплалі працу спецыялістаў і выдаткі па дастаўцы іх на месца працы з дзецьмі, узялі на сябе іншыя неабходныя выдаткі.

А праект “Я бачу!” — гэта вынік дабрачыннай ініцыятывы кампаніі Velcom “Рабіць дабро так проста”.

Праверка зроку: хутка, зручна, якасна

У традыцыйнай Каляднай ініцыятыве ў снежні 2015-га паўдзельнічала каля 36 тысяч чалавек. На працягу 17 дзён з кожнага смартфона і планшэта, набытага ў фірменных цэнтрах продажу і абслугоўвання, а таксама ў інтэрнэт-магазіне shop.velcom.by, кампанія Velcom пералічвала 50 000 беларускіх рублёў са свайго прыбытку на спецрахунак. Так і назбіралася 1 815 400 000 беларускіх рублёў — ды ўсе пайшлі ў праект.

Усяго вясной 2016-га было агледжана 4880 дзяцей у 8 раёнах Магілёўшчыны, прычым у 29 працэнтаў з іх выяўлены розныя паталогіі зроку, у 16,9 працэнта — паталогіі дыягнаставаны ўпершыню.

“Я бачу!” — гэта адзін з многіх сацыяльна значных медпраектаў Беларускага дзіцячага фонду. Ужо на першым этапе відаць: ён неабходны і эфектыўны. Сярод абследаваных дзя-

цей са зніжанай вастрыней зроку амаль палове патрэбны акуляры — іх выпісана 680. Як расказаў дырэктар Фонду Аляксандр Трухан, 7 дзяцей накіраваны на аперацыі, 18-ці прызначаны на кансерватыўнае лячэнне ва ўмовах стацыянару, 9 накіраваны ў Магілёўскую абласную дзіцячую бальніцу для паглыбленай дыягностыкі.

Сёлета ў верасні стартаваў другі этап праекта, і да канца года мабільная брыгада лекараў аглядзіць яшчэ каля 10 тысяч дзяцей у 11 сельскіх раёнах Магілёўскай вобласці.

Па выніках працы будзе падрыхтаваны падрабязны аналіз сітуацыі са зрокам у школьнікаў з сельскіх раёнаў. Спецыялісты выкажуць свае меркаванні: што варта зрабіць, каб такіх праблем станавілася менш. Між тым арганізатары плануюць пашырыць праект і на іншыя рэгіёны Беларусі.

УРАЖАННІ

Любім і ганарымся

На V Усебеларускім народным сходзе разам з дырэктаркай Беларускай школы ў Рызе Ганнай Іванэмы прадстаўлялі тысячы беларусаў Латвіі

Першае, што ўразіла: на маштабны форум былі запрошаны госці з 55 краін. Шмат было і беларусаў замежжа. Увогуле, мне падалося, што Усебеларускі народны сход — гэта свята яднання беларускага народа, на якім ішоў плённы дыялог людзей і ўлады, разам складалі планы на будучыню, абмяркоўвалі зробленае.

Сход праходзіў у дзень 75-годдзя пачатку Вялікай Айчыннай, таму і пачаўся з хвіліны маўчання ў памяць пра загінулых у той вайне. Затым быў грунтоўны даклад Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі, выступалі ўдзельнікі сходу.

Да гасцей форуму вялікі інтарэс праяўлялі СМІ. Даваў і я інтэрв’ю карэспандэнтам беларускага радыё, тэлебачання. Пры тым адзначаў важнасць прынятага “Закона аб суайчынніках, якія жывуць за мяжой”, казаў пра вялікую работу Беларускага культурна-асветніцкага таварыства “Уздым” і Цэнтра беларускай культуры ў Даўгаўпілсе, пра нашое супрацоўніцтва з Генеральным консульствам Беларусі ў Даўгаўпілсе.

Насычанай і цікавай была культурная праграма. Мы наведвалі Дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, пабывалі на ўрачыстым вечары “Наш шлях”, дзе атрымалі асалоду ад канцэрта, удзельнікамі якога былі дарослыя і юныя артысты, паглядзелі вадэвіль “Местачковае кабарэ” ў Тэатры імя Янкі Купалы.

Мы ўдзячны арганізатарам Усебеларускага народнага сходу, супрацоўнікам Міністэрства замежных спраў Беларусі, якія сустракалі, суправаджалі нас, адміністрацыі Прэзідэнт-гатэля. Усё было цёпла, сардэчна, прыгожа. Мы пакідалі сталіцу Беларусі з пачуццём гонару за нашу краіну, за нашу Бацькаўшчыну.

Станіслаў Валодзька, паэт, сябра Беларускага культурна-асветніцкага таварыства “Уздым”, г. Даўгаўпілс, Латвія

ПАРТНЁРСТВА

Ад Рагачова — да Рагачоўкі

Карына Аляксандрава

Праз усю Еўразію ладзяць сяброўскія стасункі “Беларускае зямляцтва” Амурскай вобласці Расіі ды беларускі горад Рагачоў

Зканкрэтнымі прапановамі аб супрацоўніцтве прыляцела ў Мінск з далёкага Благавешчанска, з Амурскай вобласці Расіі Крысціна Папірняя. Наша малая супляменніца кіруе там прадпрыемствам “Авто Циркон” (дылер беларускіх “Амкадора”, “Гомсельмаша” ды інш.), яна ж — намесніца старшыні па моладзевай палітыцы “Беларускага зямляцтва” Амурскай вобласці.

Сустракалася Крысціна ў мінскім Доме дружбы з прадстаўнікамі Рагачоўскага райвыканкама пад час трэцяга Форуму рэгіёнаў Беларусі ды Расіі. Расказала спачат-

ку пра беларускую суполку, якая дзейнічае з 2003 года, перадала прывітанне ад яго старшыні Мікалая Васільева. Казала: суполка дапамагла ўжо наладзіць стасункі паміж Далёкаўсходнім дзяржаўным аграрным універсітэтам і Беларускай аграрнай тэхнічнай універсітэтам. Ёсць абмен студэнцкімі дэлегацыямі. Сябруюць і школы: 86-я мінская і 4-я благавешчанская. Прычым летась вучні з Далёкага Усходу пабывалі на экскурсіі ў Мінску.

Яшчэ “Беларускае зямляцтва” шукае месцы пахавання беларусаў, што загінулі пад час Другой сусветнай вайны ў жніўні 1945-га як у Амурскай вобласці, так і на тэрыторыі Кітая. Даследуюць актыўны суполкі і гісторыю беларускіх сялян-перасяленцаў. Цікавая, казала Крысціна, тапаніміка заснаваных імі вёсак: дагэтуль існуюць сяло Рагачоўка,

вёска Касцюкоўка. А ў сяле Сямёнаўка, вядомым з 1908-га, у савецкія часы існаваў нават калгас пад назвай “Красный белорус”.

Асабліва зацікавіліся ўдзельнікі мінскай сустрэчы далёкаўсходняй Рагачоўкай. Намеснік старшыні Рагачоўскага райвыканкама Руслан Смірноў прапанаваў наладзіць паміж ёю і беларускім Рагачовам пабрацімскія сувязі. Запрасіў гасцей з Далёкага Усходу на Свята беларускага пісьменства: у верасні райцэнтр будзе яго сталіцаю. А пакуль дамову аб супрацоўніцтве заключылі прадстаўнікі адміністрацыі Рагачоўскага раёна з “Беларускага зямляцтва”. Кірункі ўзаемадзеяння такія: правядзенне сумеснай акцыі “Карта памяці” пра першых перасяленцаў, вызначэнне назваў “дублёраў” сёл, гарадоў і губерняў Беларусі, па якіх на-

званыя і населеныя пункты Прыамур’я. У планах — стварэнне клубаў сяброўства, правядзенне відаканферэнцыі.

Дамова аб супрацоўніцтве была падпісана і паміж бібліятэкамі: Амурскай абласной навуковай імя Мураўёва-Амурскага і Гомельскай абласной імя Леніна. Шукаюць амурскія беларусы і партнёра ў музейнай сферы: вельмі хочацца ім стварыць у Благавешчанску беларускі музей.

Ад арганізатараў сустрэчы, Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур і таварыства “Радзіма” Крысціна Папірняя атрымала падарункі: беларускія кнігі, кампакт-дыскі з запісамі песень народных і сучасных выканаўцаў, відэамайстар-класы па народных рамёствах. Дырэктар РЦНК Вольга Антоненка запэўніла, што ў Беларусі супляменнікі заўсёды могуць знайсці дапамогу і падтрымку,

М. Васільеў аб’яднаў беларусаў у Благавешчанску

прычым РЦНК гатовы далучыцца да цікавых узаемакарысных праектаў.

Руслан Смірноў уручыў супляменніцы салодкі сувенір: згушчонку з Рагачова. На што Крысціна Папірняя казала: гэта смак і з яе дзяцінства! Сама ж на этнічнай Радзіме ўжо другі раз. Нарадзілася ў Благавешчанску, а ў Прыамур’е пераехала яе прабабуля — на пачатку мінулага стагоддзя. “Чаму і як там аказалася — нікому ніколі не расказвала:

вось такая сямейная тайна, — усміхаецца Крысціна. — Страчаны сувязі з роднымі ў Беларусі, а знайсці іх хацелася б... Я стала бліжэй да радзімы продкаў, далучыўшыся да беларускага руху, прадстаўляю інтарэсы беларусаў у Савеце па нацыянальнай палітыцы пры Грамадскай палачы вобласці. Па асноўнай працы — таксама “ў беларускай тэме”: займаюся прасоўваннем беларускай сельскагаспадарчай тэхнікі на рынку Далёкага Усходу”.

СТАСУНКІ

3 Купалам у сэрцы

Памяць пра беларускага Песняра захоўваюць у Грузіі

У Краязнаўчым музеі імя акадэміка Ахвледыяні ў грузінскім горадзе Цхалтуба адкрылася выстава “Грузія — дружная з сонцам краіна”, прысвечаная грузінскаму перыяду творчасці Янкі Купалы. Як удакладніў старшы навуковы супрацоўнік музейнай установы Тэймураз Бумбэішвілі, экспазыцыя паказвае Купалу не толькі ўплывовай фігурай грамадскага жыцця 1920-40-х гадоў, але і “народным дыпламатам”, які наладжваў кантакты паміж дзеячамі культуры Беларусі ды Грузіі. Прыемная атмасфера спрыяла таму, што менавіта там Купала напісаў вельмі цёплыя паэтычныя радкі. Яны выйшлі з-пад яго пера ў 1930-я: “Было любамне ў Цхалтуба, / У жыватворнай цёплай цхалі, / Было любам, як галубіў / Цябе ў думках, Генацвале”. (Янка Купала. “Генацвале”. 1938).

“Горад Цхалтуба пакінуў значны след у жыцці і творчасці Песняра, — чытаем у артыкуле пра адкрыццё выставы на сайце Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы. — Сюды ён прыежджаў з класікам беларускай літаратуры і сваім найлепшым сябрам Якубам Коласам. Тут сустракаўся з рускім пісьменнікам А. Новікавым-Прыбоем. Знаёмства з гісторыяй Грузіі, яе фальклорам натхніла Янку Купалу на стварэнне вершаў “Грузія”, “Мы людзі свабодныя” ды іншых. Але больш за ўсё сэрца паэта закралі ў душы людзі — урачы санаторыя Эліко Метэхелі, якой прысвечаны верш “Генацвале”, Ціна Джавахішвілі і Уладзімір Кікнадзе, з якімі ён падарожнічаў па ваколіцах Цхалтуба.”

Асабліва цёплыя сяброўскія стасункі склаліся ў паэта з галоўным урачом санаторыя Эліко Метэхелі, з ёй перапісваўся Купала і ў часы Вялікай Айчыннай. Пра Эліко вядома, што пражыла яна доўгае насычанае жыццё, была замухам за прэм’ер-міністрам Грузіі Гві Джавахішвілі, памерла ў 1996 годзе ў даволі ўжо

Мінчане прывезлі ў Грузію Купалаўскую выставу

салідным узросце. Дарэчы, на адкрыццё выставы з Тбілісі прыехалі яе ўнукі Гві ды Лэла Курашвілі.

Ініцыятарамі стварэння экспазыцыі “Грузія — дружная з сонцам краіна” з грузінскага боку сталі гаспадыня гасцявога дому “Марына”, што знаходзіцца непадалёк ад Цхалтуба, Марына Падгурская-Кутатэладзе ды былы саветнік-пасланец Пасольства Грузіі ў Беларусі Гоча Чэлідзе. З беларускага боку да імпрэзы далучыўся Дзяржаўны літаратурны музей Янкі Купалы. На адкрыцці прысутнічалі яго дырэктарка Алена Ляшковіч, супрацоўніцы Вольга Пархімовіч і Эліна Свірыдовіч. Ідэю ахвотна падтрымала і мэрыя Цхалтуба. А для многіх наведнікаў выставы сапраўднай нечаканасцю стала паведамленне, што ў сваёй творчасці Янка Купала шмат увагі аддаваў не толькі Грузіі, але і менавіта

гэтаму курорту.

“Ужо мала хто цяпер памятае, але верш “Генацвале”, які Янка Купала прысвяціў Эліко Метэхелі, адзін з грузінскіх ансамбляў на пачатку 1950-х паклаў на музыку, — казала Марына Падгурская-Кутатэладзе. — Дарэчы, песня выконвалася пад назвай “Генацвале Эліко”. І гэта, як кажуць старажылы, быў сапраўдны хіт”.

Пад час адкрыцця выставы Купалавы вершы чыталі як па-грузінску, так і па-беларуску, дзеці вадзілі карагоды, для іх жа ладзіліся разнастайныя віктарыны. Дырэктарка Музея Купалы Алена Ляшковіч згадала, з чаго ўсё пачалося: “У 2014 годзе да нас прыйшла дзяўчына Вольга Градзінар, куратар сайта грузінскай суполкі Беларусі “Мамулі”. Яна недзе прачытала, што ў Янкі Купалы былі цёплыя стасункі з Грузіяй і захацела даведацца пра гэта больш падра-

Якуб Колас (на пярэднім плане) і Янка Купала ў г. Цхалтуба

бязна. Вынікам сумеснай працы стаў артыкул на сайце, які атрымаў розгалас як у Беларусі, так і ў Грузіі. У прыватнасці, калі яе знаёмыя ў Цхалтуба прачыталі матэрыял, то адразу ж загарэліся ідэяй зрабіць свята, прысвечанае Купалу. А мы, у сваю чаргу, прапанавалі падрыхтаваць выставу”.

Яшчэ Алена Ляшковіч прызналася, што, працуючы над выставай у Мінску і потым сустракаючыся з наведнікамі экспазыцыі ў Цхалтуба, адкрыла для сябе шмат новага. Стала, напрыклад, для яе нечаканасцю, што ў сям’і Метэхелі памяць пра Купалу захоўваецца дагэтуль: “Ад унукаў Эліко Метэхелі Лэлы і Гві Курашвілі мы атрымалі новыя матэрыялы, фотаздымкі. Расказвалі яны, што з маленства чулі імя Янкі Купалы, ведалі пра значнасць асобы беларускага паэта. Заўсёды на відным месцы ў доме ляжаў томік яго вершаў”.

Захаваліся ўспаміны і самой Эліко Метэхелі пра яе сяброўства з Янкам Купалам: “...Янка вельмі зблізіўся з намі, лекарамі-грузінамі. Калі я нешта расказвала з мінулага Грузіі, ён вельмі ўважліва і засяроджана слухаў. Адночы ўвечары мы былі ў садзе, весяліліся, згадваючы студэнцкія гады. З намі быў Янка Купала і расійскі пісьменнік Новікаў-Прыбой. Я заспявала маю любімую даўнейшую грузінскую песню “Іяўнана”. Янка ад яе быў у захапленні, папрасіў пераказаць змест. Сказала, што гэта пажаданне маці-грузінкі шчасліва будучыні для сваёй Радзімы ды братэрства для ўсіх нацый. Выслушаўшы, Янка пранікнёна і з пачуццём сказаў: “Вечная слава народу, які стварыў такую песню!”

Вольга Градзінар, г. Тбілісі, Грузія

ЯК СПРАВЫ, ДЫАСПАРА?

Laukiamas! — Запрашаем!

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

У гімназіі шмат увагі надаецца і неформальнай адукацыі: хлопчыкі і дзяўчынкі ўдзельнічаюць у разнастайных конкурсах, выставах. З 1-га класа вучні спяваюць, танчаць, іграюць у тэатральных пастаноўках, удзельнічаюць у конкурсах выразнага чытання. У гімназіі працуюць вакальныя ансамблі “Жавароначкі” і “Лянок”, тэатральны гурток, ладзяцца заняткі па кераміцы. Ёсць музей беларускай літаратуры і этнакультуры.

Знаёмства дзяцей з беларускай гісторыяй, культурай ды сучаснасцю краіны часта адбываецца “ўжывую”. Даўнія сяброўскія сувязі ў навучальнай установе з Мінскім гаркамітэтам па адукацыі, Мінскім і Гродзенскім абласнымі інстытутамі развіцця адукацыі, Інстытутам культуры Беларусі... Таму вільнюскія гімназісты нярэдка гасці ў Беларусі. Штогод навучэнцы прыежджаюць у Мінск на Калядную ёлку, якая праходзіць у Палацы Рэспублікі, пераможцы алімпіяд і разнастайных конкурсаў бясплатна

адпачываюць у аздарэляльных летніках “Зубраня” і “Лідар”. Дзякуючы сяброўскім сувязям са многімі мінскімі ды гродзенскімі школамі літоўскія гімназісты ўдзельнічаюць у сумесных канферэнцыях, конкурсах, святах. Аднагодкі з Беларусі таксама прыежджаюць да сяброў у Вільнюс. Вось і нядаўна на гімназічным пад’ездзе вынікаў Міжнароднага конкурсу маладых вучоных ICIS былі навучэнцы са 135-й мінскай гімназіі. Дарэчы, конкурс гэты для беларускай гімназіі ў Вільнюсе не новы: вучні і настаўнікі прымаюць удзел у ім на працягу 15 год. Сёлет праходзіў ён у Румыніі, дагэтуль у Турцыі, Галандыі...

Дзіяна Стахновіч кажа, што гімназія крочыць у нагу з часам і адкрывае для інавацый, тэхнічных навінак, а таксама міжнароднага супрацоўніцтва. Удзельнічае ў праекце Comenius “От Икара до межпланетных полетов”. Вучні з навуковымі распрацоўкамі пабывалі ў Грэцыі, Славакіі, Венгрыі,

Румыніі, Турцыі, Партугаліі. А летась міжнацыянальную дэлегацыю юных даследчыкаў прымалі і ў вільнюскай гімназіі. Прычым гімназісты і сёння актыўна перапісваюцца паміж сабою, праводзяць відэаканферэнцыі.

Нягледзячы на навамодную тэхнічную “фішку”, сучасныя інтэрактыўныя падыходы ў адукацыі, Беларуская гімназія імя Ф. Скарыны ў Вільнюсе ўсё ж імкнецца захаваць галоўнае — своеасабліваю атмасферу беларускасці, роднасці ды блізкасці адзін да аднаго. А некаторыя настаўнікі працуюць з самага першага дня аднаўлення гімназіі. Гэта выкладчыца рускай мовы і літаратуры Леакадзія Мілаш, настаўніца беларускай мовы і літаратуры Алёна Базюк, педагог пачатковых класаў, псіхолаг Ларыса Слесарава... Дырэктарка, Дзіяна Стахновіч, у гімназіі з 94-га. Ураджэнка вёскі Талмінава, што ў Ашмянскім раёне Гродзеншчыны, разам з мужам на пачатку 1990-х пераехалі ў Літву. “Месца працы ў мяне адно, — усміхаецца.

У беларускай гімназіі вучні гавораць на чатырох мовах

— Толькі пасады з часам змяняліся: спачатку працавала ў школьнай бібліятэцы, пасля па спецыяльнасці — настаўніцай рускай мовы і літаратуры, затым — завучам па навучальнай частцы, і ўжо два гады як дырэктарка...” З цёплёнай успомнілі мы і першую кіраўніцу гімназіі Галіну Сівалаву, якая цяпер на пенсіі.

Па традыцыі, што зарадзілася яшчэ ў той, даваеннай, гімназіі, штогод адзначаюць настаўнікі і вучні 1 лютага Дзень гімназіі. На гэце свята прыежджаюць выпускнікі нават з

Англіі ды Швецыі. Заўсёды святкуюць Дні беларускага пісьменства, роднай мовы...

Напрыканцы гутаркі Дзіяна Стахновіч казала: “Сёння ў Вільнюсе жыве нямала беларусаў, хочацца звярнуцца да іх і нагадаць: у горадзе ёсць цудоўная, багатая традыцыямі гімназія. Мы чакаем новых вучняў, і ў планах — павелічэнне колькасці класаў у паралелях. Мы даем добрую адукацыю, выкладаюцца чатыры мовы, знаёмім гімназістаў з гісторыяй і культурай Беларусі”.

ФЕСТИВАЛЬНАЯ АДМЕТНАСЦЬ

У госці да суседзяў

Беларускія матывы гучалі на “Дзяснянскім карагодзе” ў Бранску і Жукаўцы

Юры Чарнякевіч

На маштабны фальклорны форум “Дзяснянскі карагод”, што праходзіў у двух расійскіх гарадах Бранску і Жукаўцы, сабраліся калектывы з Ніжняга Ноўгарада і Курска, Калугі ды Варонежа, Санкт-Пецярбурга і Бранска... Усяго на фэст прыехалі 22 самабытныя калектывы з сямі рэгіёнаў Расіі. Беларускую культуру прадставілі аўтэнтчныя фальклорныя гурты з Жукаўскага раёна Бранскай вобласці — іх удзельнікі пасля аварыі на Чарнобыльскай АЭС перасяліліся з Суражскага і Мглінскага раёнаў Браншчыны, мясцовасцяў на сумежжы Беларусі, Украіны і Расіі.

Удзел у святочных імпрэзах узялі і суседзі-беларусы: нашу краіну на фестывалі прадстаўляў народны фальклорна-этнографічны ансамбль “Чабатухі” з вёскі Сташаны Пінскага раёна Брэсцкай вобласці. Сёння ў калектыве пяцёра артыстаў: кіраўнік Венера Папіціч, выканаўцы Надзея Шылавец, Ніна Андрасюк, Антаніна Бобрык і акампаніатар Віталь Петруковіч. Спяваюць пінчукі як мясцовыя палескія, так і беларускія народныя песні.

Хоць цяпер, як вядома, “папса” і пагоня за модай а-ля Запад спрабуюць адсунуць традыцыйнае беларускае мастацтва на ўзбочыну культурнага жыцця, ды ўсё ж ягоную каштоўнасць разумеюць і цэняць не толькі ў Беларусі, але і за мяжой. Напрыклад, гурт “Чабатухі” неаднойчы выступаў з канцэртамі ў Пінску, Брэсце і ў Мінску, на міжнародных фестывалях “Палескі карагод” ды “Покліч Палесся”, а таксама у польскіх гарадах Бельск-Падляшскі і Варшаве ды ў літоўскім Вільнюсе. Цяпер, як бачна, актыўна асвойваюць “Чабатухі” і Расію.

Ансамбль “Чабатухі” з беларускай вёскі Сташаны выступаў на Браншчыне

А выступалі пінчукі на бранскай фестывальнай сцэне ўжо не ўпершыню: у 2014-м яны наведвалі горад, прымалі ўдзел у III фестывалі фальклорных калектываў “Дзяснянскі карагод”. Спевы палашчак тады настолькі пакарылі публіку, што і сёлета арганізатары запрасілі іх выступіць у асноўнай праграме фестывалю ды пабываць з канцэртамі ў вёсках Жукаўскага раёна Браншчыны.

Як гаворыць галоўны арганізатар “Дзяснянскага карагоду” Іван Булаткін, “Чабатухі” прыйшліся даспадобы мясцовай публіцы не толькі з-за спеваў: “У песнях ансамбля, на маю думку, гучыць сапраўдная душа народа, той голас яго, які ідзе ад самых вытокаў, глыбінь, з самога сэрца. Іх песні заўсёды закранаюць штоосьці таёмнае, пракаветнае, духоўнае. Прычым і на сцэне, і па-за ёй “Чабатухі” адкрытыя, шчырыя, сапраўдныя, я б сказаў, жывыя, такія, якімі павінны быць людзі заўсёды”.

Пад час трох фестывальных дзён “Чабатухі” выступілі ў сельскім ДOME культуры вёскі Ржаница, а таксама на сцэне раённага дома культуры ў горадзе Жукаўка. Адыліся канцэртныя выступленні і ў самім Бранску. Пінчукі ўражвалі глядачоў не толькі адметнымі палескімі строямі ды паказкамі пра старадаўнія часы, але і сваімі спевамі ды танцамі. Напрыканцы ж імпрэз госці разам з няўрымслівымі “чабатушкамі” зазвычай самі пачыналі спяваць народныя песні.

“Я vychалася спяваць і танцаваць з маленства, — кажа Надзея Шылавец, адна з удзельніц ансамбля “Чабатухі”. — Спявалі ў нас у Сташанах і за работай, і на святах, і, вядома ж, на вяселлях. Мы і цяпер шмат спяваем пад час розных святаў у Беларусі. Прыемна, што нас так цудоўна прымаюць жыхары Бранска і Бранскай вобласці, асабліва ў вёсцы...”

Пінчукі паўдзельнічалі таксама і ў святочных тэатралізаваных прадстаўленнях, і ў песенна-абрадавых дзеях “У дзяснянскі карагод сабраўся шчыры народ”, і ў “сялянскіх вячорках”... Магчыма, казалі арганізатары, у наступным годзе “Дзяснянскі карагод” атрымае статус міжнароднага фестывалю. Таму, спадзяемся, беларуская мова на Браншчыне будзе гучаць усё часцей.

ЦІКАВАЯ КАЛЕКЦЫЯ

Моцныя целам і духам

Пра здаровы лад жыцця расказвае экспазіцыя плакатаў “А ты ўзяў “кросы” ў бібліятэку?!” што адкрылася ў Фізікультурна-аздараўленчым комплексе Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі

Яўгенія Паўленка

“Калі ваш штодзённы комплекс практыкаванняў заключаецца ў ранішняй прабежцы за тралейбусам і нахілах да экрана камп’ютара — значыць, самы час вам наведваць экспазіцыю савецкіх плакатаў аб спорце ў Фізікультурна-аздараўленчым комплексе Нацыянальнай бібліятэкі”, — гаворыцца ў прэс-рэлізе да адкрыцця выставы. Там абавязкова нагадаюць, што здаровы лад жыцця — гэта каштоўнасць вечная.

На адкрыцці экспазіцыі адзначалася, што бібліятэка новага пакалення ўзбагачае чалавека не толькі ведамі, але і ўмацоўвае яго фізічна. Сёння ў Нацыянальнай бібліятэцы

Беларусі створаны для гэтага ўсе ўмовы. Прычым там не прыйдзеца пампаваць біцэпсы кілаграмовымі тамамі савецкай энцыклапедыі! І зусім не трэба будзе бегаць уверхуніз па паверхах бібліятэкі, каб скінуць лішнія кг... Гантэлі, бегавая дарожка і велатрэнажор — вось, што верне тонус мышцам і выдатную фізічную форму ўсяму целу!

Бясспрэчна: тыя, хто сябрае з фізікультурай, менш хварэюць, лепш працуюць, цікава і паўнаватрасна адпачываюць. Яшчэ ў савецкія гады вялася актыўная прапаганда фізічнага развіцця і спорту, і нават Уладзімір Маякоўскі сцвярджаў: “Нет на свеце прекрасней одёжи, чем бронза мускулов и свежесть кожи!”

Цяжка спрачацца з такім вядо-

мым выслоўем: “Здаровае грамадства пачынаецца з разумення ролі фізікультуры і спорту ў жыцці кожнага пакалення”. Сёння гэтаму “разуменню” спрыяе і рэклама. У савецкі час інфармацыйнымі “рупарамі” былі якраз плакаты аб здаровым ладзе жыцця. Яны выклікалі цікавасць да гульнявых відах спорту і занятках фізічнай культурай. Многія ж, напэўна, памятаюць тыя заклікі з абавязковым клічнікам на канцы: “Усе на лыжы!”, “Моладзь — на стадыёны!”... Між тым жадаючы быць самымі спрытнымі, смелымі, хуткімі, дваровыя хлапчукі ў будучыні часта станавіліся сапраўднымі чэмпіёнамі і прафесійнымі трэнерамі.

Як кірунак мастацтва савецкія плакаты адышлі ў мінулае і засталіся

ў гісторыі вялікай краіны. Сёння ў фондзе выяўленчых дакументаў Нацыянальнай бібліятэкі прадстаўлены калекцыі плакатаў савецкага часу — іх там налічваецца каля 18 тысяч! Тыя афішы сапраўды нагадваюць пра вядомую ісціну: у здаровым целе жыве здаровы дух.

ВЕРНІСАЖ

Жывапісныя маршруты творцы

Аліна Немагай

Новую выставу “Трыццаць вуліц Кішынёва” беларускі мастак з Малдовы Вячаслаў Ігнаценка прысвяціў гораду, у якім жыве ўжо больш за 30 гадоў

Карціны з выставы “Трыццаць вуліц Кішынёва”, якая адкрылася ў Нацыянальнай бібліятэцы Малдовы, напісаныя з натуры, у класічнай манеры. Калі глядзіш на іх, амаль што адчуваеш прыемную прахалоду летняга ранку, а гарачыя колеры поўдня, здаецца, ледзь не апякаюць скуру. Заважваюць асеннія туманы ды сонечныя промні на жоўтым лісці... Мастак Вячаслаў Ігнаценка выкарыстоўвае пры стварэнні гарадскіх сюжэтаў як гарманічны, тонкі каляровы строй, так і кантрастны — калі гэта гарачыя сонечныя дні. На адкрыцці экспазіцыі аўтар заўважаў: “Малдаўскія мастакі, калі пішучы з натуры, часцей прымяняюць чысты колер, карціны атрымваюцца больш дэкаратыўныя. Да мяне, як замежніка, які “стварае” свой Кішынёў, больш пільная ўвага з боку малдаван. Наведнікі вельмі крытычна ацэньваюць, якім я бачу іх родны горад, якімі жывапіснымі сродкамі перадаю яго каларыт. Спадзяюся, ім да душы мае кантрасты”.

Прадстаўлены на выставе і выявы змяняга Кішынёва: “Снег ідзе. За цыркам”, “Мароз і сонца”, “Пушкінская горка”, “Першы снег. Вуліца Чырвоны млын”... Пра тое, як яны ствараліся, мастак узгадвае: “У Малдове зіма хоць і кароткая, але без цёплага абутку не пойдзеш на пленэр. А ў мяне ёсць працоўныя валёнкі, якім сёлета пазаздросціў сусед па майстэрні мастак Вячаслаў Бакіцкі. Ён казаў: калі ў Ігнаценкі такі абутак, то і новыя зімовыя выявы горада з’явяцца. Так і выйшла”.

У экспазіцыі якраз 30 твораў, але назву выставе — “Трыццаць вуліц Кішынёва” — дала не колькасць карцін, а маршрут, па якім штодзень ходзіць мастак: з кватэры ў майстэрню і наадварот. Атрымліваецца трохкутнік: раён Мазаракіеўскай царквы, Георгіеўскай царквы і Пушкінскай горкі. Гэта — ніжняя, старая частка горада. Цікавая архітэктура гістарычнага Кішынёва: адна-двухпавярховая архітэктура. Але ў апошні час горад хутка мяняецца. На месцы малых дамоў будуць выскі... Калі раней Кішынёў называлі маленькім Парыжам, то цяпер гэта — ужо зусім іншы горад. А на многіх палотнах Вячаслава Ігнаценкі засталіся старыя будыні: “Дом, якога няма. Вуліца Шчусева”, “Стары дом. Вуліца Замфір Арбор”, “Катлаван. Вуліца Заікіна”.

Вячаслаў Ігнаценка ў сваім лісце, што нядаўна даслаў у рэдакцыю, піша: “Мару зрабіць вялікую выставу пра стары Кішынёў, дзе ў адной экспазіцыі будуць жывапіс, малюнак і фота.” “Трыццаць вуліц Кішынёва” — пакуль што частка будучага праекта”.

Пажадаем поспехаў таленавітаму суайчынніку! Спадзяемся, будуць у яго яшчэ і выставы, прысвечаныя таксама і беларускім мясцінам — роднай Лоеўшчыне, дзе Вячаслаў Ігнаценка нарадзіўся, Мінску, дзе вучыўся...